

LIETUVOS BANKO FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTAS

Gyvybės draudimo įmonių
vadovams

2021-11-10

Pagal adresatų sąrašą

DĖL PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO RIZIKOS GYVYBĖS DRAUDIMO SEKTORIUJE

Lietuvos bankas, siekdamas nustatyti ir įvertinti gyvybės draudimo įmonių (GDĮ) sektoriaus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (PPTF) riziką, atliko GDĮ Lietuvos bankui pateiktų duomenų bei informacijos analizę (duomenų ataskaitinis laikotarpis – nuo 2020 m. sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Atliktos analizės rezultatai 2021 m. trečiąjį ketvirtį buvo pristatyti GDĮ atstovams vykusiame atitikties susitikime.

Šiuo raštu atkreipiame GDĮ dėmesį į Lietuvos banko atliktos PPTF rizikos vertinimo analizės rezultatus ir į tai, kad, vykdydamos veiklą, GDĮ turėtų užtikrinti, jog PPTF rizika yra tinkamai nustatoma, vertinama ir imamasi tinkamų ir proporcingų priemonių šiai rizikai valdyti.

Atlikus GDĮ pateiktų duomenų analizę, nustatyta, kad GDĮ 2020 m. dažniau pradėjo taikyti nuotolinį kliento tapatybės nustatymo būdą, kai kliento tapatybė nustatoma naudojant kvalifikuotą elektroninį parašą (remiantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (PPTFPĮ) 11 straipsnio 1 dalies 3 punktu) arba naudojant elektronines priemones, leidžiančias tiesioginį vaizdo perdavimą (remiantis PPTFPĮ 11 straipsnio 1 dalies 4 punktu). Be to, dalis GDĮ, nustatydamas kliento tapatybę, papildomai naudojami trečiųjų šalių paslaugomis. Remiantis Europos bankininkystės institucijos (EBI) (angl. *European Banking Authority*) 2021 m. kovo 1 d. gairėmis pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl deramo klientų tikrinimo ir veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais dalykiniais santykiais ir vienkartiniais sandoriais ir (ar) operacijomis susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, kuriomis panaikinamos ir pakeičiamos Gairės JC/2017/37, nuotolinis kliento tapatybės nustatymas GDĮ sektoriuje sietinas su didesne PPTF rizika, todėl GDĮ turi imtis priemonių šiai rizikai valdyti. EBI išleistoje nuomonėje dėl Europos Sąjungos finansų sektoriui kylančių PPTF rizikų¹, taip pat pabrėžiama, kad vertinant rizikas, susijusias su nuotoliniu kliento tapatybės nustatymu, svarbu atsižvelgti į išorės paslaugų teikėjo teikiamų paslaugų bei procesų patikimumo lygį ir užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės kontrolę. Atitinkamai GDĮ turėtų užtikrinti, kad nuotolinis kliento tapatybės nustatymas atitinka teisės aktų reikalavimus ir imtis priemonių PPTF rizikoms, kylančioms dėl nuotolinio kliento tapatybės nustatymo taikymo, valdyti (mažinti). Tais atvejais, kai GDĮ naudojami trečiųjų šalių paslaugomis nustatydamas kliento tapatybę nuotoliniu būdu, jos turėtų užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės kontrolę.

Vertinant GDĮ pateiktą informaciją apie kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos priemonių vykdymą, pastebėta, kad 2020 m. sektorius, kaip ir 2019 m., atlieka itin mažai vidinių tyrimų ir pateikia mažai pranešimų Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Pažymėtina, kad atskirų GDĮ atliekamų vidinių tyrimų skaičius yra netolygus: kai kurios GDĮ vidinių tyrimų atlieka nemažai, kita dalis jų apskritai

¹ Opinion of the European Banking Authority on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the European Union's financial sector, EBA/Op/2021/04

https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Opinions/2021/963685/Opinion%20on%20MLTF%20risks.pdf.

neatlieka arba atlieka nedaug. Atkreiptinas dėmesys, kad GDĮ turėtų skirti pakankamai išteklių tinkamam kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos vykdymui, o tiek vidinių tyrimų rezultatai, tiek sprendimai neteikti pranešimų dėl įtartinų kliento veiklos turėtų būti fiksuojami ir tinkamai dokumentuojami. Be to, rekomenduotina įvertinti GDĮ taikomų kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos procesų veiksmingumą bei efektyvumą ir įsitikinti, ar nustatyti stebėsenos scenarijai tinkamai pritaikyti jų veiklai.

Atkreiptinas GDĮ dėmesys į tinkamą vidaus kontrolės procedūrų, susijusių su tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimu, nustatymą. Dėl griežtėjančių sankcijų ir ribojamųjų priemonių Baltarusijos atžvilgiu GDĮ taip pat turėtų įvertinti savo ir klientų verslo ryšius bei mokėjimo operacijų, susijusių su Baltarusija, mastą ir apsispręsti dėl taikytinų papildomų priemonių, skirtų operacijų ir sandorių stebėsenai realiuoju laiku, siekiant tinkamai vykdyti sankcijas ir ribojamąsias priemones.

Pakartotinai atkreipiame dėmesį į 2020 m. paskelbtame Lietuvos Respublikos nacionaliniame pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinime (toliau – NRV) išskirtus GDĮ sektoriaus PPTF rizikos veiksnius. NRV nurodyta, kad gyvybės draudimo sektorius yra linkęs pasikliauti bankų PPTF prevencijos veiksmais, lėšų šaltinio patikrinimais (kadangi lėšos gaunamos iš banko sąskaitų), taip pat akcentuojami trūkumai, susiję su politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų pateiktos informacijos tikrinimu. Nepaisant to, kad, remiantis Lietuvos bankui GDĮ pateikta informacija, ataskaitiniu laikotarpiu visos GDĮ, atsižvelgdamos į NRV ir į Lietuvos banko rekomendacijas, ėmėsi PPTF riziką mažinančių priemonių, pažymime, jog NRV įvardytos PPTF rizikos tebėra aktualios, todėl ir toliau raginame į jas atsižvelgti ir užtikrinti procesų, susijusių su kliento pažinimu, kliento dalykinių santykių ir operacijų stebėseną bei lėšų kilmės tikrinimą, veiksmingumą.

Atkreipiame dėmesį, kad, nors gyvybės draudimo sektoriui kylanti pinigų plovimo grėsmė NRV įvertinta kaip vidutinė, o teroristų finansavimo grėsmė kaip žema, sektorius vis tiek yra pažeidžiamas dėl PPTF rizikų, todėl GDĮ turėtų imtis priemonių, padedančių tinkamai jas nustatyti, vertinti ir valdyti.